DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

26. maj 2005 *

I sag C-249/04,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau (Belgien), ved afgørelse af 9. juni 2004, indgået til Domstolen den 11. juni 2004, i sagen:

José Allard

mod

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, (INASTI),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne P. Kūris og J. Klučka (refererende dommer),

* Processprog: fransk.

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Institut national d'assurances sociales pour les travailleurs indépendants (INASTI) ved direktør L. Paeme

— den belgiske regering ved E. Dominkovits, som befuldmægtiget

— den italienske regering ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved D. Martin, som befuldmægtiget,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 13 ff. i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, herefter »forordning nr. 1408/71«), samt EF-traktatens artikel 48 og 52 (efter ændring nu artikel 39 EF og 43 EF).

2 Anmodningen om præjudiciel afgørelse er forelagt i en tvist ved Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau, mellem J. Allard og Institut national d'assurances pour travailleurs indépendants (herefter »INASTI«) vedrørende betaling af og beregningsgrundlag for et »tilpasningsbidrag«, der skulle erlægges i 1985 i henhold til kongelig anordning nr. 289 af 31. marts 1984 (*Moniteur belge* af 7.4.1984, s. 4370, herefter »kongelig anordning«).

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 Artikel 13, nr. 1, i forordning nr. 1408/71 bestemmer:

»Med forbehold af artikel 14c er de personer, der er omfattet af denne forordning, alene undergivet lovgivningen i en medlemsstat. [...]«

4 Artikel 14a, nr. 2, i forordningen bestemmer:

»En person, der normalt har selvstændig beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han er bosat, hvis han udøver en del af sin virksomhed på denne medlemsstats område [...]«

5 Artikel 14d, nr. 1, i forordningen bestemmer:

»Den [...] i artikel 14a, nr. 2, 3 og 4, [...] omhandlede person behandles for så vidt angår anvendelse af den lovgivning, der fastlægges i overensstemmelse med disse bestemmelser, som om vedkommende havde hele sin erhvervsmæssige beskæftigelse på den pågældende medlemsstats område.«

De nationale bestemmelser

6 Artikel 1 i den belgiske lov af 6. juli 1983 (*Moniteur belge* af 8.7.1983, s. 8939) tildeler kongen visse beføjelser og bemyndiger kongen til at træffe alle fornødne foranstaltninger med henblik på at sikre den finansielle ligevægt i alle de sociale sikringsordninger for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende.

7 I medfør af denne bestemmelse blev der ved kongelig anordning om visse foranstaltninger til regulering af lønningerne med henblik på at fremme

beskæftigelsen, at nedsætte de offentlige byrder og sikre finansiel ligevægt i de sociale sikringsordninger indført et »tilpasningsbidrag«, som er en supplerende erhvervsafgift, der pålægges selvstændige erhvervsdrivende, når deres erhvervsindtægter i 1984, 1985 og 1986 er højere end i året 1983.

8 I henhold til artikel 7 i den kongelige anordning er det pålagt INASTI at beregne og opkræve dette bidrag.

9 Artikel 11 i lov om sanering af 22. januar 1985 (*Moniteur belge* af 24.1.1985, s. 699), som indeholder sociale bestemmelser, bestemmer, at indtægterne fra bidrag opkrævet i henhold til den kongelige anordning henføres under selvstændige erhvervsdrivendes pensions- og efterlønspensionsordning.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 J. Allard er belgisk statsborger, som er bosat i Belgien, og som driver selvstændig virksomhed i Belgien og Frankrig samtidig. INASTI har fremsat krav om, at han for årene 1984 og 1985 skulle betale tilpasningsbidrag.

11 Da J. Allard nægtede at betale dette bidrag, indbragte INASTI sagen for tribunal du travail d'Arlon, der den 5. december 2000 dømte J. Allard til at betale nævnte bidrag.

12 J. Allard iværksatte herefter appel ved den forelæggende ret. Han anførte her, at INASTI med urette ved beregningen af bidraget for 1985 havde medregnet hans indtægter i Frankrig, og krævede derfor nedsættelse af bidraget.

13 Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau, besluttede herefter at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er artikel 13 ff. i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 [...] til hinder for, at et bidrag — som tilpasningsbidraget i henhold til [...] [kongelig anordning] — fastsættes ved, at de indtægter, som en selvstændig erhvervsdrivende erhverver ved udøvelsen af erhvervsmæssig virksomhed i en anden medlemsstat end den, hvori bidraget er opkrævet, medregnes i den erhvervsmæssige indtægt, når bidraget ikke giver den selvstændige erhvervsdrivende ret til nogen form for sociale ydelser eller andre ydelser fra denne stat?

2) Er Rom-traktaten af 25. marts 1957 om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og navnlig dens artikel 39 og 43 (tidligere artikel 48 og 52) til hinder for, at et bidrag, der beregnes på dette grundlag, pålægges selvstændige erhvervsdrivende, der udøver deres ret til fri bevægelighed?«

Om det første spørgsmål

14 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 13 ff. i forordning nr. 1408/71 er til hinder for opkrævning i en medlemsstat af et bidrag som »tilpasningsbidraget«, beregnet på grundlag af de samlede indtægter hos en selvstændig erhvervsdrivende, der er bosat på medlemsstatens område, men som udøver selvstændig virksomhed såvel på medlemsstatens område som i en anden medlemsstat.

15 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsens indhold og formuleringen af det første spørgsmål, at den forelæggende ret nærer tvivl om, hvorvidt forordning nr. 1408/71 kan anvendes på et bidrag, hvis opkrævning ikke giver den selvstændige erhvervsdrivende ret til nogen form for sociale ydelser eller andre ydelser. Den forelæggende ret anfører, at tilpasningsbidraget mere minder om en form for »kriseafgift« end et socialt bidrag, der henhører under det saglige anvendelsesområde for forordning nr. 1408/71, som fastsat i forordningens artikel 4.

16 Det bemærkes først, at Domstolen allerede har fastslået, at det afgørende kriterium ved anvendelsen af forordning nr. 1408/71 er, om bidraget anvendes specifikt til finansiering af en medlemsstats sociale sikringsordning. Spørgsmålet om, hvorvidt der præsteres nogen modydelse i form af ydelser, er altså uden betydning i denne forbindelse (domme af 15.2.2000, sag C-34/98, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 995, præmis 40, og sag C-169/98, Kommissionen mod Frankrig, Sml. I, s. 1049, præmis 38).

17 Det må i denne sag fastslås, at indtægterne fra tilpasningsbidraget henføres til selvstændige erhvervsdrivendes pensions- og efterlønspensionsordning.

18 Heraf følger, at forordning nr. 1408/71 finder anvendelse på et bidrag som tilpasningsbidraget.

19 Som Domstolen allerede har fastslået, fremgår det af ordlyden af artikel 13, nr. 1, i forordning nr. 1408/71, at med forbehold af artikel 14c er den selvstændige arbejdstager, der er omfattet af denne forordning, alene undergivet lovgivningen i en medlemsstat. Det fremgår ligeledes klart af ordlyden af artikel 14a, nr. 2, at en person, der normalt har selvstændig beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han er bosat, hvis han udøver en del af sin virksomhed på denne medlemsstats område (jf. kendelse af 20.10.2000, sag C-242/99, Vogler, Sml. I, s. 9083, præmis 19).

20 Heraf følger, at J. Allard i henhold til forordning nr. 1408/71 udelukkende er undergivet den sociale sikringsordning, der er indført ved belgisk lov (jf. analogt Vogler-kendelsen, præmis 20).

21 Artikel 14d, nr. 1, i forordning nr. 1408/71 bestemmer desuden, at den i forordningens artikel 14a, nr. 2, omhandlede person behandles, som om vedkommende havde hele sin erhvervsmæssige beskæftigelse på den pågældende medlemsstats område (jf. analogt dom af 24.3.1994, sag C-71/93, Van Poucke, Sml. I, s. 1101, præmis 24).

22 En person, som befinder sig i den situation, der er beskrevet i forlæggelseskendelsen, og som samtidig udøver selvstændig beskæftigelse i Belgien og i Frankrig, skal også for så vidt angår sidstnævnte beskæftigelse være undergivet den hertil svarende belgiske lovgivning på samme betingelser, som om denne person udøvede denne selvstændige beskæftigelse i Belgien (jf. analogt Van Poucke-dommen, præmis 25).

23 Heraf følger, at et socialt bidrag som det tilpasningsbidrag, der skal betales i Belgien af J. Allard, skal beregnes ved medregning af de oppebårne indtægter i Frankrig.

24 Det første spørgsmål må derfor besvares således, at artikel 13 ff. i Rådets forordning nr. 1408/71 indebærer, at et bidrag som tilpasningsbidraget skal fastsættes ved, at de indtægter, der erhverves ved udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed i en anden medlemsstat end den, hvis sociale lovgivning finder anvendelse, skal medregnes i den erhvervsmæssige indtægt, skønt bidraget ikke giver den selvstændige erhvervsdrivende ret til nogen form for sociale ydelser eller andre ydelser fra denne stat.

Om det andet spørgsmål

25 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om traktatens artikel 48 og 52 er hinder for, at et socialt bidrag som tilpasningsbidraget pålægges selvstændige erhvervsdrivende, der udøver deres ret til fri bevægelighed.

26 Det bemærkes indledningsvis, at traktatens artikel 48, som omhandler arbejdstagere, ikke kan finde anvendelse i denne sag, idet J. Allard er selvstændig erhvervsdrivende. Der tilkommer derfor Domstolen alene at udtale sig om den del af spørgsmålet, der vedrører traktatens artikel 52.

27 Det følger af besvarelsen af det første spørgsmål, at de relevante bestemmelser i forordning nr. 1408/71 indebærer, at de erhvervsindtægter, der er erhvervet i en anden medlemsstat, skal medregnes ved beregningen af det tilpasningsbidrag, der skal betales af selvstændige erhvervsdrivende, som befinder sig i samme situation som J. Allard.

28 Det bemærkes først, at Domstolen allerede har fastslået, at inden for den sociale sikring har princippet om, at kun én lovgivning finder anvendelse, til formål at undgå samtidig anvendelse af flere nationale lovgivninger og de forviklinger, som dette kan medføre, samt at det på ingen måde er urimeligt, at den, som driver en eller flere selvstændige virksomheder på to eller flere medlemsstaters område, omfattes af lovgivningen i den medlemsstat, hvor han har bopæl (jf. Vogler-kendelsen, præmis 26 og 27).

29 Det bemærkes dernæst, at i henhold til traktatens artikel 52 er restriktioner, som hindrer statsborgere i en medlemsstat i frit at etablere sig på en anden medlemsstats område, forbudt, og at denne etableringsfrihed indebærer adgang til at optage og udøve selvstændig erhvervsvirksomhed på de vilkår, som i etableringslandets lovgivning er fastsat for landets egne statsborgere.

30 Endelig bemærkes, at i henhold til fast retspraksis er nationale foranstaltninger, der kan hæmme udøvelsen af de ved traktaten sikrede grundlæggende friheder eller gøre udøvelsen heraf mindre tiltrækkende, principielt forbudt af traktaten som begrænsninger i den frie etableringsret (jf. i denne retning dom af 31.3.1993, sag C-19/92, Kraus, Sml. I, s. 1663, præmis 32, og af 30.11.1995, sag C-55/94, Gebhard, Sml. I, s. 4165, præmis 37).

31 Det bemærkes, at forordning nr. 1408/71, ved at undergive selvstændige erhvervsdrivende, der udøver selvstændig virksomhed i flere medlemsstater, én enkelt lovgivning for alle deres indtægter, forfølger et generelt formål, som er at sikre arbejdstageres og selvstændige erhvervsdrivendes frie bevægelighed inden for Fællesskabet under hensyntagen til særegenhederne i de nationale lovgivninger om social sikring og har til formål bedst muligt at sikre ligebehandling af alle arbejdstagere, der er beskæftiget på en medlemsstats område, samt ikke at stille arbejdstagere ringere, når de udnytter deres ret til fri bevægelighed (jf. i denne retning dom af 8.3.2001, sag C-68/99, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 1865, præmis 22 og 23).

32 Heraf følger, at anvendelsen af forordningens artikel 13 ff. ikke kan hæmme udøvelsen af de ved traktaten sikrede grundlæggende friheder eller gøre udøvelsen heraf mindre tiltrækkende, men tværtimod bidrager til at lette udøvelsen heraf.

33 De nationale foranstaltninger, som gennemfører disse bestemmelser, og hvorved indtægter, der er erhvervet i en anden medlemsstat, medregnes ved beregningen af det tilpasningsbidrag, der skal erlægges af selvstændige erhvervsdrivende, der befinder sig i J. Allards situation, udgør derfor ikke restriktioner i den frie etableringsret.

34 Den forelæggende rets spørgsmål må derfor besvares med, at traktatens artikel 52 ikke er til hinder for, at et bidrag som tilpasningsbidraget, der skal erlægges i bopælsmedlemsstaten, og som beregnes ved medregningen af indtægter, der er erhvervet i en anden medlemsstat, pålægges selvstændige erhvervsdrivende, der udøver selvstændig beskæftigelse i begge medlemsstater.

Sagens omkostninger

35 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelser af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Femte Afdeling):

1) Artikel 13 ff. i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, indebærer, at et bidrag — som det tilpasningsbidrag, der skal erlægges i henhold til kongelig anordning nr. 289 af 31. marts 1984 — fastsættes således, at de indtægter, der er erhvervet i en anden medlemsstat end den, hvor den sociale lovgivning

finder anvendelse, skal medregnes i erhvervsindtægten, skønt betalingen af dette bidrag ikke giver den selvstændige erhvervsdrivende ret til nogen form for sociale ydelser eller andre ydelser fra denne stat.

2) **EF-traktatens artikel 52 (efter ændring nu artikel 43 EF) er ikke til hinder for, at et sådant bidrag, der skal erlægges i bopælsmedlemsstaten og beregnes ved medregningen af indtægter, der er opnået i en anden medlemsstat, pålægges selvstændige erhvervsdrivende, der udøver selvstændig virksomhed i begge medlemsstater.**

Underskrifter